

Når mørket bryder frem...

- Fortællinger og skrøner fra historiske Haderslev

Grunden til hans popularitet var hans usædvanligt smukke tenorstemme. Borgerne elskede at lytte til hans vægtters, og det skete ikke sjældent at man lå vågen for at lytte til hans sang. Hvad borgerne ikke kunne forstå var, at når klokken havde passeret midnat – og frem til klokken 05 om morgenen – blev tenoren til en lige så smuk alt. Mysteriet blev løst da man opdagede at

jorden med en stok eller stav. På de måde fortalte vægterne hvor de var og at de ønskede ro. Haderslev vægterne er ret "moderne", for i de første århundrede sang nattevægterne i Haderslev ikke vægtters – det kom først til senere. Men publikum tilgiver nok denne lille historiske skurkestreg.

Var på pumperne

Vægterne er nu nået frem til hjørnet mellem Hægersgade og Klosteret. På det lille torv står en attrap, som forestiller en vandpumpe. Den

aktuelle pumpe blev opstillet den 3. december 1999 – en dato som de færreste glemmer. Det var den dag århundredets orkan ramte landsdelen. Pumpen blev opstillet for at markere 100 året for den første vandledning med rent vand – tidligere måtte borgerne hente vand ved brønde rundt omkring i byen. "Rent" skal dog tages med et gran salt. Med heste, grise, hunde, katte – og lejlighedsvist toiletspande – i gaderne, blev vandet beskidt og man måtte koge det før det kunne drikkes. - Når man så

vægterens kone overtog tjansen hver nat. Manden havde to jobs, og noget søvn skulle han jo have – så han lå og sov i en port. Måske var det starten på skifteholdsarbejde, funderer vægterne.

Vægterne i gamle dage

Vægterne havde mange formål. De skulle holde ro og orden, de skulle holde øje med ildebrande og sørge for at lys og ild var slukket rundt omkring. Og så fungerede de som "opråbere". De skabte opmærksomhed ved at slå på en tromme eller blæse i et horn. Herefter kunne de så forkynde information fra f.eks hertugen eller kongen. Vægternes frimurertegn var tre slag i

Tekst: Peter Rasmussen
Foto: Sofia Wegjerska
Kilde: Haderslev Vægterne

Tekst og informationer i dette materiale gengiver en vægtergang i Haderslev. Der tages forbehold for unøjagtigheder i historiske fakta.

Ligesom i virkeligheden starter vægtergangen ved domkirken og bevæger sig af Præstegade, Hægersgade, Klosteret, Torvet, Højgade, Lille Klingbjerg, Store Klingbjerg, Ehlers samlingen, Slotsgade, Slotsgrunden, Naf-fet, Badstuegade, Sønderbro, Slotsvandmøllen, Højgade, Torvet og tilbage til domkirken.

Det var i sin tid hovedindgangen til dagbladet Dannevirke – "Den danske stemme" i den tyske tid. Haderslev var den første by i hertugdømmet, hvor der blev udgivet en avis. Heinrich Luckander, der beherskede tre sprog flydende – dansk, tysk og svensk – var byens første bogtrykker og han fik af Kong Frederik V privi-

legium til at trykke og udgive ugeskrifter. Faktisk levede avisen helt frem til 1966, hvor den blev opkøbt af Jyske Tidende. Da man ville fjerne porten i Klosteret satte borgerne sig imod – og den blev stående. I næste uge fortsætter vægtergangen på Torvet.

præst siden 1922 – i dag er det domprovstens bolig, fortæller vægterne. Det er også her vi

finder købstadens første sygehus. Her var plads til samfulde syv patienter. Senere byggede Gl. Haderslev Sogn et større sygehus.

For enden af gaden finder man klosterkirkegården der bestemt er et besøg værd med sine mange mindesmærker fra 1. verdenskrig – tyske og danske ved siden af hinanden. Fra enden af kirkegården er der et fantastisk vue over inder- og yderdammen.

Vægterne leder os om hjørnet til Hægersgade. En gade der er kendt for sine "bodehuse" – husrækker, der var beregnet til udlejning til mindrebemidlede. De blev kaldt "Didrik Høgs Boder" – opkaldt efter en adelsmand, Høg, der fik jorden af lensmanden og opførte disse huse. I området Præstegade-Hægersgade-Klosteret-Jomfrugang lå i sin tid klosteret fra 1254 og sandsynligvis også et nonnekloster (Francis 3. orden) fra 1494. Nonneklosteret kom dog kun til at eksistere en kort periode frem til reformationen i 1525.

Det var malermester Mathias Hæger der grundlagde stiftelsen på Klosteret, som var forbeholdt enker efter håndværksmestre. Her kunne de bo til en overkommelig husleje og opretholde deres status i samfundet. Gaden hed oprindelig Nygade, men skiftede navn i 1911 til Stiftstrasse. Ved genforeningen i 1920 fik den sit nuværende navn – opkaldt efter Mathias Hæger. Haderslevs byfornyelse tog for alvor afsæt i denne gade da en boligejer fik renoveret sin facade. Det ville naboen ikke stå tilbage for – og så var der gang i arbejdet, der fik ekstra næring af mulighederne for at søge byfornyelsesstøtte. - Det fortælles at i gamle dages Hægersgade gik en meget populær vægter.

Vi skal atter forestille os at vi befinder os i skumringstimen. I takt med at lyset svinder og mørket vinder frem, opstår der en spændende og mystisk stemning. Haderslev vægterne står klar til at føre os ud på den tredje af i alt seks etaper, der samlet set giver os en vægtergang lidt i stil med den man helt gratis kan få flere gange om ugen med start ved domkirken klokken 21.00.

I dag fortsætter vi af Præstegade – på tysk "Predikerstrasse" opkaldt efter munkene "Predigermönche". Gaden kunne også hedde Munkegade eller Sortebrødregade, da munkene tilhørte Dominikanerordenen (Sortebrødreordenen) – også kaldet "tiggermunke". Vi er i hjertet af Haderslevs renæssance-bydel, hvor husene er smukt og respektfuldt restaurerede – og mange har vundet prestigøse priser for netop dette arbejde. - Gadens navn er stadig dækkende til

“Vægterne er meget interessante, hvis man har hørt gamle overleverede historier om livet i datidens Haderslev. Man må meget gerne kontakte vægterne på mail allan.bork-larsen@mail.dk eller telefon 74575633 / 2393 1686 – eller man kan kontakte avisen.

trods for at det stammer fra 1500-tallet. I ubrudt rækkefølge boede alle kirkens førstpræster i nummer 14, som tidligere husede Kannikergården - lige fra 1522 til 1955. Og i nr. 20 har der boet en